

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ne-
vésbé fejletlenek saját jövője képét
mutatja.
(Marx.)

No. 43. szám. Vol VII. évfolyam.

NEW YORK, 1909 MÁJUS 28.

Egyes szám ára 2 cent, New Yorkban 1 cent.

MEGÉRKEZETT-E A PROSPERITÁS?

A gazdasági válságot bevezető pánik napjainban azzal vigasztalták az Egyesült Államok népét, hogy a pánik pár hónap alatt nyomtalanul fog elcsúszni az Egyesült Államok ipara és kereskedelme fölött. Mikor a pánik szemmel láthatólag átcsapott valódi gazdasági válságba, még mindig volt vigasztalás: a válság csak az elnökválasztásig fog tartani s azután a termelés ismét a rendes kerékvágásba fog zökkenni. Az elnökválasztás már megtörtént, az elnököt már be is iktatták régén s végre-valahára megérkezett a prosperitás, — egyelőre csak a kapitalista lapokban.

Míg egyes kapitalista lapok beírják azzal, hogy a legközelebbi időre jósóják a jótét bekövetkezését, más lapok azt hirdetik, hogy már itt is van, nyakig uszunk benne.

Igy például a "The World" fog hozzá, hogy bebizonyítsa a jótét megérkezését s egyik számában a tanuknak egész seregét vonultatja föl, ipari kapitányokat, pénzfjedelmeket, hogy tanuvalomásaiikkal minél nyomatékosabban bizonyítsanak. Mintha éreznék a "The World", hogy nagy szüksége a bizonyításra, megfogalmazta azokat, kik még a rossz idők legrosszabb napjaiban sem igen volt okuk a panaszra, hogy ők bizonyítsák, amit az Egyesült Államoknak vagy tíz millió munkásának nem könnyű földadat elhitetni.

Bár a valóságnak ellent mondanak, érdekesek ezek a nyilatkozatok. Találó illusztrációi a kapitalista gondolkodásmódnak. Érdemes a többi közül kiragadni egy-kettőt.

Cornelius N. Bliss, a republikánus nemzeti bizottság volt pénztárosa, a szövőipar legtekintélyesebb képviselője szerint nem lehet ok semmi panaszra, mert bár nem mutatkozik a szövőiparban nagy életség, a gyárosok elég jó üzleteket kötnek, kivált, ha tekintetbe vesszük, hogy két szezon közt vagyunk.

James I. Hill, a Great Northern Railroad elnöke szintén nem talál okot panaszra. A kilátások jók minden tekintetben. Bár nyugatról kevesebb buzáat fognak szállítani, mint az előző években, de a buza helyett árpát, rozstot fognak szállítani s így a vasutársulatnak meg lesz a normális haszna.

Franklin M'Veagh pénzügyminiszter is látja a jótét jeleit az Egyesült Államok pénztárában. A kormány egy idő óta már fölösleggel dolgozik. Az utóbbi évek nagy deficitjei megtanították a kormány tagjait, miként aknázzák ki helyesen a pénzforrásokat s másrészt miként bánjanak gazdaságosan a befolyt pénzzel, hogy ne jelenjen nagyobb adókat kivetni az üzletemberekre.

Megszólalnak az acéltrust vezetői is. Gary és Corey kijelentik, hogy az a felhő, mely az üzleti élet egét tízenyolc hónap óta elborította, szerencsén főlcsakadt s az acélliparra a jótét napja ragyog ismét. A trust mellékértéslatai, az átlagos tevékenységnek hetvenöt százalékat végzik, az acéllárak lassan, de biztosan emelkednek s a közel jövőben még magasabbak lesznek.

Igy nyilatkozik egyik ipari kapitány a másik után s az összes nyilatkozatoknak vejeje az, hogy a kapitalistáknak aránylag elég magas hasznuk van, ha kevesebb munkást foglalkoztatnak is.

A munkások jólétéről nem beszél egyik sem. Vagy egyáltalán számításba sem veszik, vagy nem merik elferdíteni a jól ismer valóságot: a munkásoknak helyzete ha javult is, oly csekélyt változott, hogy ezt a helyzetet nem lehet jólétnek nevezni még oly értelemben sem, amilyenben a kapitalisták a munkások jólétéről beszélni szoktak.

A "The World"-nak valamennyi földézett tanuja a kapitalisták prosperálásáról beszél, melylyel — amint ma látjuk — még a kapitalista értelemben hangoztatott munkásjólét sem jár együtt.

A szövőiparban, a szállító iparban s a vasiparban az iparágak három-négy kiváló képviselője szerint a kapitalista haszon folyton növekvőben van, melynek a még mindig általános munkanélküliséggel szemben nem lehet más magyarázata, minthogy a munkabérek csökkentek, a munkás termelőképessége fokozódott s a termékek árai emelkedtek.

Ez a három körülmény teszi csak lehetővé, hogy a kapitalisták jólétéről, virágzásról beszéljenek ugyanakkor, mikor a munkások nyomorúságos helyzetében ugyszólván semmi javulás nem mutatkozik. A kapitalisták prosperitásának ilyen körülmények között való beköszönése a munkában levő munkásoknak fokozottabb kizsákmányolását jelentheti csak, semmi egyébét.

De tegyük föl, hogy megérkezik a kapitalista értelemben vett munkásjólét, vagyis a munkások nagyobb részének alkalmá nyílik munkabérek eladására. Vajjon a prosperitást jelentti-e ez valóban?

Az agyonsanyargatot, kiéheztetett munkásnak megtört minden ellenálló képessége. Az évekig tartó nyomor után megragadja az alkalmat munkabérek eladására bármily áron. Akik a válság ideje alatt munkában voltak, kénytelenek voltak eltérni a munkabérek leszorítását s midőn az iparban nagyobb tevékenység mutatkozik, mikor az ipari tartaléksereg, a kapitalisták szolgálatára álló munkanélküliek táborá némileg fogy, a munkások majdnem kivétel nélkül mindenütt, sztrájkjal, koplálással kell kiküzdeni a régi munkabéreket. S mivel a gazdasági válság megtörte ellenálló képességét, kétségbe, hogy a régi munkabéreket ki tudja-e küzdeni. S még ha erre képes volna is, nem tudja ellensúlyozni termelőképességének fokozódását, ha munkabére emelkedik is, a kapitalistának értéktöbblete is emelkedik.

Néhány esztendei prosperitásnak csufolt lázasabb ipari élet után ismét beáll a gazdasági válság s újra kezdődik a gyötrelmes fokozottabb mértékben.

Tehát mikor a prosperitás beköszönéséről beszélnek, az a kérdés, hogy a munkások részére beköszöntött-e egyáltalán a prosperitás a kapitalista rendszerben? Lehet-e várni a munkásoknak ettől a rendszertől helyzetének jobbra fordulását?

A tények azt bizonyítják, hogy nem.

A munkás folyton csökkenő részét kapja vissza munkája gyümölcsének. A gazdasági válságok egyre süröbben érik egymást, időtartamaik egyre hosszabbak lesznek, a velük járó nyomor egyre nagyobb lesz. Ettől a rendszertől a munkások nem várhat jótétet.

A munkások részére a prosperitás csak a szocialista társadalommal érkezik meg.

A CENTRALIZÁCIÓ FELE.

A termelés centralizációja szakadatlanul folyik. Alig múlik el hét, hogy nagyobb iparvállalatok egyesüléseiről ne hallanánk. Míg egyrészt a centralizáció révén a kapitalisták megerősödnek s nagyobb hatalommal rendelkeznek a munkásosztállyal szemben, másrészt a munkásmozgalom utját készíti elő, tehát szocialista szempontból nem eshetik kifogás alá.

A héten három nagyobb centralizáló törekvéstől érkezett hír.

Az Egyesült Államok legnagyobb rövidáru üzlete az Associated Merchants' Company volt. Utána következett az H. B. Claflin Company. A két társulat most egyesült a United Dry Goods Companies of New York név alatt ötvenegy millió dollár alaptőkével.

Az új társulat nemcsak azt a két társulatot olvasztotta egyggyé, hanem több nagykereskedő házat egyesítésre kényszerített s valószínű, hogy rövidesen még több kiskereskedő házat fog kiszorítani a kerekedelemnek ebből az ágából.

Claflin egyébként kijelentette, hogy ez az alakulás csak a kezdete bizonyos nagyobb arányú központosításnak, melynek terve a végrehajtásra teljesen készen áll.

A másik hír Indianából érkezik. Általános ismert dolog, hogy az acéltrust a Michigan-tó mentén fölépítette Gary városát, hogy nagy ipari telepét oda helyezze át. Ennek az áthelyezésnek meg van a maga természetes oka. A nagy tavak mentén fekvő iparteleknek módjukban van kihasználni az olcsó vízi szállítás előnyeiket. Annyi előnyt nyújt ez az alkalom, hogy a független vasutársulatok is szükségét érzik az acéltrust példája követésének.

Jamesvilleben, Wisconsin államban Francis A. Ogden eladta ezer akér terjedelmű földjét Porter Countyban a South Shore Companynak fél millió dollárért. Ez a társulat azonban nem az igazi tulajdonos. Csak megbízottja több független vasutársulatnak, melyek Caryhez hasonló várost akarnak építeni. A közös érdek közös akcióra kényszeríti a függetleneket, kik így nagyon is függnek egymástól.

Texasban pedig a kisebb cukortermelők álltak egy társulathoz, hogy némiképen védve legyenek a cukortrust ellen.

Austinban lesz a székhelye az új társulatnak, melynek alaptőkéje egy millió dollár. Természetes, hogy a még így egyesült társulat is eltörpül a cukortrust mellett, melynek végeredményében mit sem árt a kis társulatoknak ilyen módon való egyesülése.

ELLENVETÉSEK.

"Nincs nagy öröm abban, ha az ember milliósi." Természetes, hogy nincs. Nincs élvezet könyvekben, utazásokban, képekben, jó élelmiszerekben, vagy tiszta és jól készített ruhákban. Nincs élvezete az embernek a saját kocsijában vagy automobiljában utazni, legálább is nincs akkora, mint bacilusokkal elárasztott, zsufolt villamoson utazni a szijba kapaszkodva. Nem élvezet az, ha családodat jól táplálva, izlésesen öltözve, tanítatva, betegség esetén ápolva látod. Nem élvezet mentek lenni az éhség félfelmétől vagy ha nyáron a hegyek közé mehetsz, télen Európába. Nem élvezet ugy cselekedni, amint jól esik, fittyet hányni a törvényeknek, melyeket te készítesz mások részére. Nem élvezet minden kényelemben és jólétben duskálni, melyet vagyon és hatalom megszerezhet. Nem, mindezen dolgok nem nyujtanak semmi élvezetet. Ezek csupán "lázas álmak" elégedetlen agítátoroknak, szocialista izgatónak.

"Miert nem telepedtek le ti, szocialisták valamely elhagyott szigeten vagy más valahol?" Hát egyszerűen azért, mert oly sziget, mely nekünk elég nagy lenne. Még ha találnánk is ilyen és termékeny tennénk is, mi lenne akkor? Néhány hadihajó eljönne s elfoglalná földünket valamely tolvaj kapitalista kormány nevében. Nem, sohamen lehet egy szocialista oázis a kapitalista vadonban. Szedd össze a veréb eszedet, gondolkozz kissé s majd megtalálod az okát.

"Hogyan van az, hogy a szocializmus nem vált be Peruban?"

Ez igen egyszerű. Csupán azért nem vált be, mert még sohamen próbálták ki. Micsoda félszegelmű ember mondta ezt neked? Ha tanulmányoztad volna a történelmet, mint azt tened kellett volna, Prescott híres művét: "Peru legyőztetését" is ismerned kell s abból megtanulhattad volna: "a peru kormány a legvadabb despotizmussal volt s hogy a főnemesség közül, a legbüszkébbnek is, ha a király előtt jelenlét, vállain egy kis ajándékot kellett vinnie, mint a megalázkodás jelképét." Ha te ezt, fiacskám szocializmusnak nevezed, akkor te bárgyú vagy, mint tíz pap és akkor te vagy az ostobaság quintessence.

"Ki lenne előléptetve a szocialista rendszerben?" Nem azok a tehetetlen, üresfejű bábok, kik ma a protekcionás s az alszokonyának s a hatalmas dollárnak jóváltóiban vannak állásban. A szocialista rendszerben csak azon férfi juthat előtérbe, kinek képessége van s nem, mint most csak a stréberék. A fötalálónak nem kell majd félnie, hogy eszméjét ellopja a főnöke vagy az esetleges versenytársa. A képességet nem zsákmányolják majd ki, mint ma, egyesek személyes hasznára. Négyeszlögetes éket nem fognak egy gömbölyű lyukba szorítani a szocialista társadalomban. Figyelj: "Az átlagos milliósios fiúnak nincsen annyi esze, mint amennyi egy macskát érdekelne. Létezésé nem semmi egyéb célja nincs, mint fényűzésel berendezett klubokban lebzselni és az atyjai millióinak fényében sütkérezni." Ez ítéletet Ethel Barrmore mondja a milliósiosok fiairól és ezek foglalják le a főbb hivatalokat. A ti szerencsétlenségtek teszi ezt lehetővé.

"Ti szocialisták a gyűlölet igéit hirditek." Persze! Gyűlöletet hirdünk a jelenlegi rémuralom ellen. Gyűlöletet hirdünk a kapitalizmus s az ezt kísérő kapzság, zsarnokság, hypokrácia, lopás, erköletlenség, hazudozás és gyilkosság ellen. Gyűlöletet hirdünk a nyomor, szenny és éhínség ellen és el kell pusztítanunk azon rendszert, mely mindezeket szüli. A gyűlöletnek anyagi igéi egy ördögi ügygyel szemben. A gyűlölet igéje az egyetlen jogos ige, melyet hirdethetünk. Az oroszlan nem lehet a bárány hálótársa és a munkások érdekei kell, hogy összeitközbe kerüljenek a henyekéi kezeivel. Becsületesen lehetetlen hirdetni a szeretet igéjét. Mi nem igyekszünk a szívet hamis érzelmekkel megtölteni, hanem hirdetjük a ténny, a megaföhlatalan ténny. "Haladás az, hogy ellenszegülünk a létező rendszernek." Ezt mondja Edward Carpenter. Az emberiség érdekében való küzdelemben sem ismerünk pihenést s a kapitalizmus el fog pusztulni részben azért, hogy önmagát fojtojtatja. Azután jön a szocialista rendszer, az élet s a szabadság korszaka. Azonban azért nem jár majd néked köszönet, ha abban a szellemi tepszedben maradsz, melyben jeleng vagy. Olvasd a S. L. P. irodalmát, lépj be a pártba és légy annak harcosá. Ford. E. M.

ELVTÁRSÁK!
OLVASSÁTOK ÉS TERJESSZÉTEK A
NÉPAKARATOT.

ESEMÉNYEK.

A ROSSZ TÖRVÉNY.

Ezelőtt tíz évvel történt, hogy Missouri állam törvényhozói elfogadtak egy törvényjavaslatot, mely szerint az állam területén nem kaphat a működésre engedélyt olyan életbiztosító társulat, melynek bármelyik tisztviselője évi ötvenezer dollárnál magasabb fizetést kap.

Az Equitable, a Prudential és a Metropolitan életbiztosító társulatok, melyek elnökei tudvaleg több fizetést kapnak ötvenezer dollárnál, tényleg hiába folyamodtak engedélyért, a State Insurance Department, az állami biztosítási hivatal elutasította őket.

Erre a három társulat megtámadta a törvényt — melynek alapján az engedélyt megtagadták tőlük —, mint alkotmányellenest. A törvénysek elé került az ügy. Tíz évi herce-hurca után a Supreme Court véglegesen döntött. A biztosító társulatokat elutasította s kijelentette, hogy a törvény az alkotmányt nem sérti s így nem helyezhető hatályn kívül.

Ez az ítélet meglepte azokat, kik az életbiztosító társulatok győzelmét biztosra vették. A három legnagyobb társulat együttesen olyan hatalommal bír, melynek egy-egy állam Supreme Courtja nem igen szokott ellenállni. Azonban a bíróság nem tehetett másként. Nem akadt olyan agyafurt corporation-lawyer, kapitalista társulatot szolgáló ügyvéd, aki képes lett volna az alkotmányellenességnek csak az árnyékát is ebben a törvényben fölfedezni.

Azonban az ítélet kommentárja, melyet maga a bíróság fűzött a saját határozatához, meglepte azokat, kik a társulatok vereségét biztosra vették.

Az a bíróság, mely kénytelen volt kijelenteni, hogy a törvény minden tekintetben megállja helyét, okatlan cselekedetnek minősítette e törvény elfogadását s azon reményének adott kifejezést, hogy a törvényhozás vissza fogja vonni ezt a "rossz törvényt".

Az ítélet és a kommentár között csak látszólagos az ellentét. A valóságban a legtermészetesebb egy az ítélet, mint a bírói vélemény. A rendszertelen kapitalista rendszernek föltétlen szüksége van a törvényekre, melyek a tőkés termelés gyöngeségein segítenek, az egymással huzalkodó gazdasági faktorok működését szabályozzák. Maga a politikai testületek által alkotott törvényekhez ragaszkodnak, ugyanakkor a törvények elengedhetetlen kellékének tartják azt is, hogy a kapitalista érdekeket lehetőleg semmi téren meg ne sértsék. Ezért nem helyezte a fötörvényezés hatályn kívül a biztosító társulatok által kifogásolt törvényt s ugyanakkor azért presszionálta a törvényhozókat ennek a törvénynek visszavonására, ami kétségtelenül be is fog következni.

ANGLIA GYERMEKRABSZOLGÁI.

Több ízben megemlékeztünk már az angolországi munkanélküliek végtelen nyomoráról. A leírások, melyek az angol munkásosztály helyzetéről számolnak be, kétségessé teszik, hogy Anglia és az Egyesült Államok közül melyiknek munkásnépét döntött a gazdasági válság nagyobb nyomorba? A Saturday Journal egy cikke pedig bizonyossá teszi, hogy mint az Egyesült Államokban, ugy Angliában is százezer százza gyermekeknek a bérszolgátságigájában a kisdetek ugyanakkor, mikor a férfiak százezerrel nem tudnak munkát kapni.

Birminghamban, a St. Lawrence kerületben, — mint a Saturday Journal írja — négy-öt éves gyermekek dolgoznak reggeltől késő estig, különböző munkákat végezve, a papírkatulyák ragasztásától inggomboknak, tüknék papírkártyákba való betűdeléséig. Amint az író mondja, "ott ültek a szerencsétlen család gyermekei az asztal körül, pislogó gyertyák mellett. A legkisebb egy, mint a legnagyobb foglalatokodott valamivel. Álmos fejcsékek le-lehanylattak, szemcsékek lezáródtak. Este 10 óra volt, de folytatták a munkát, mert még mind egyelőre nagy halom anyag állott, melyet föl kellett dolgozni. Hosszu gyakorlat után megkerestek a gyermekek öránkint egy centet."

És a munkásvédőtörvények nem segítenek ezen. A munkát a gyárosoktól nem a gyermekek, hanem szülei veszik ki, otthon végzik s mivel maguk képtelenek eleget keresni, hát végeztetik a gyermekekkel is. Egyedül Birminghamban ezreket megy azoknak a gyermekeknek a száma, kik még iskolába nem járnak s máris dolgozniok kell. Egész Angliában pedig négy százezer olyan gyermek van, ki a nap fele-részét iskolában, felerészét pedig munkában tölti. Lancashireben tízezekre megy azoknak a gyermekeknek a száma, kik a bányákban s a vegyi gyárakban dolgoznak olyan levegőben, mely a legerősebb férfit is képes elpusztítani.

Azok a gyermekek, kik ezekre a munkatelepekre kerülnek, elvesztek.

A Saturday Journal nem követel vizsgálatot, nem követeli a gyermek-törvények betartását. Tudja jól, hogy hiába volna. Éhhalál vagy rab-szolgaság, — ezek közül kell választani.

KITÖL KÉRTEK BOCSÁNATOT?

Ha már Angliáról van szó, említsünk meg egy rendkívül jellemző kis epizódot a kékvérűek köréből is.

Tudvalevő, hogy az angol lordok valóságos hajtóvadászatot tartanak az amerikai örökös-nőkre. Az angol arisztokrata körökben az amerikai milliósiosok leányai egyre nagyobb számban szerepelnek s ezek között van Beatrice Mills is. Granard grófnak a felesége.

A mult hetekben történt, hogy arisztokrata körökbe szó lévén Granard grófnéról, a volt new yorki leányról, Ronaldshay herceg azt a megjegyzést tette, hogy Granard grófné is azok közé az esetlen amerikai nők közé tartozik, kik elég szerencsések voltak rangot biztosítani maguknak.

Nagy port vert föl ez a megjegyzés. Fölháborodtak azok az arisztokraták, kik jó pénzért megvásárolták az arisztokraták rangját, mindeztől amerikai milliósios leányok által, még inkább fölháborodtak az amerikai nők, kik rangot vásároltak.

A nagy fölháborodást egyszerre lecsillapította a herceg azzal, hogy nyilvánosan bocsánatot kért Granard grófnótól sértő szavaient.

Mindenkit meglepett a büszke hercegnek ez a hirtelen megalázkodása. Pedig hát a herceg nem is Granard grófnótól kért bocsánatot. Az egész dolognak ez a magyarázata:

Edward királynak fényűző udvartartásához szüksége van az arisztokraták gazdag, fényes környezetére. Azonban az arisztokraták nagy része meglehetősen csehül áll, ami az anyagiakat illeti. Hogy pénzhez jussanak, az amerikai milliósiosok leányait eskü el. Az amerikai munkásközpontok kápréztal vagyunk nagy része az angol mánások kezére jut. Erre a pénzre nagy szüksége van az angol arisztokráciának, ezt Edward tudja jól s ő volt az, ki a herceget bocsánatkérésre kényszerítette. Ronaldshay nem kért bocsánatot Granardnétól, hanem a rang a pénz-től.

AKI MAGA ALATT VÁGNÁ A FAT.

Mr. R. T. Crane, a chicago Crane Company elnöke, minden maga alatt akarja vágni a fat. Unalmában-e vagy mi, de levelet írt Illinois állam törvényhozóinak, melyben kemény hangon rájuk támad, hogy mit pocékolják az állam pénztét egyetemek támogatására? "Ahelyett, hogy önök pénzét szavatnák meg egyik-másik egyetem céljaira, okosabban tennék, ha tüzes csóvát tartanának mindegyik alá, ha leégetnek valamennyit. Okosabban tennék, ha abbahagynák a pedagógiumi business s a tanulókat hazaküldnék szüleikhez, hogy segítsenek nekik kenyeret keresni." Így ír Crane ur.

Jó szerencse, hogy a törvényhozók kétszer is megfontolnak egy dolgot, hogy harmadszor aztán még a kormányzó is bele szóljon. Tehát nem fogják hamarosan elfogadni Crane ur nézetét, sőt föl fogják világosítani: A kapitalistáknak szükségük van tanult emberekre, szellemi proletárookra is, hogy a termelés fön ne akadjon. Ily embereket az egyetemek szolgáltattak. A kapitalistáknak és az államnak nem szabad sajátálni a pénzt az egyetemektől, amik azok kapitalista célokat szolgálnak, amig arra is képesek, hogy növedékeiket sztrájk-ötrökiül küldjék ki, mint a chicagoi egyetem a napokban."

AZ A. F. OF L. REKORDJÁHOZ.

Megrtuk a minap, hogy az agyammunkások trentoni osztálya kimondotta, miszerint a union egyik tagjának sem szabad a miliciába lépni s hogy e határozatnak indító oka a pillanatnyi sztrájk volt, ahol a sztrájkolók ellen a miliciát készenlétebe helyezték.

Frank H. Hutchins, a National Association of Operative Potters-nek másodelnöke terjedelmes nyilatkozatot adott ki, melyben a leghatározottabban elítéli a unio e határozatát, mint sérelmet a tagok vallási, politikai, agy polgári ügyeit illetőleg. Egyben kijelenti, hogy a lokálnak ezt a határozatát az országos szövetség visszafogja utasítani. Tehát a union tagjainak joguk lesz ezután is a miliciában fegyvert fogni sztrájkoló munkásvédőreikre.

* Ez is az A. F. of L. "osztályharcának" egyik jellemző vonása!

NEPAKARAT

szocialista munkáslap.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja:
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Előfizetési ár:
Egész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába egy évre 12 korona
Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szövetség hivatalos közlönye.

NEPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

CH. ROTHFISER, National Secretary.
A. WALDMANN, National Treasurer.

Issued every TUESDAY and FRIDAY.

Subscription yearly \$2.00
Single copies 0.02

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, FRIDAY, May 28.

AZ ÁLTALÁNOS SZTRÁJK.

A franciaországi postások sztrájkjával kapcsolatban egyre több szó esik az általános sztrájkokról is, melyről különösen Franciaországban úgy beszélnek, mint a végső eszközről, melyhez a munkásoknak folyamodni kell a küzdelemben.

Szoros értelemben véve, az általános sztrájk, mint forradalmi lépés képtelenség. A sztrájk védelmi mozdulat. Fegyver, mely kizárja a támadásnak, különösen a forradalmi támadásnak gondolatát is. A sztrájkban lévő munkás elhagyja a műhelyt, a gényt vagy a bányát. A termelésnek különböző eszközeit, melyek nélkül manapság lehetetlen a lét fontartása, a sztrájk meghagyja annak az osztálynak birtokában, mely a munkások elnyomására használja föl azokat. A sztrájkoló a sztrájkjal elismeri a kapitalista osztálynak tulajdonjogát ezen elismerés végzetes a forradalmi fölfogásra.

A szocialista forradalom tagadja a kapitalista osztály tulajdonjogát. A szocialista forradalom azt tartja, hogy ezek a jogok már előző jogok letiprása után keletkeztek, azok ismét más előző jogok megtagadása után keletkeztek és így tovább. Röviden: a szocialista forradalom azt tartja, hogy minden forradalom magával hozza a saját jogrendszerét, mely helyettesíti az előzőt. A szocialista forradalom jogrendszere a termelés eszközeihez csak a népek ad tulajdonjogot, mely nép iparilag szervezeten közös munkát végez. Tehát látható, hogy az az álláspont, mely a kapitalista osztálynak tulajdonjogát elismeri, érintetlenül hagyja, minden lehet, csak nem forradalmi.

Ilyen állásfoglalás magában foglalja a meggyezésnek, békekötésnek lehetőségét is ez nem lehet forradalmi mozgalom.

Azonban az "általános sztrájk" kifejezésben a "sztrájk" szó lassankint egy jelentőségre tesz szert. A "sztrájk" az "általános sztrájk" kifejezésben a kapitalista osztály kizárását jelenti. S amint a rózsának kellemes az illata, bármily névelve nevezük is azt, a forradalmi törekvésnek nemes a célja, bármily név alatt ismerjük is azt. Legyen a forradalmi mozgalomnak neve "általános sztrájk" vagy "a kapitalisták kizárása", egyre megy. De bizonyos veszély fenyegeti a munkásosztályt a sztrájk szó jelentésének átmeneti korszakában. A sztrájk az "általános sztrájk" értelmében föltételezi a munkásosztálynak integrálisan szervezett ipari s közös munka végzésére képes szervezetét. Amíg a munkások szervezetei nem felelnek meg azoknak az aspirációknak, melyeket az "általános sztrájk" kifejezésben a "sztrájk" szó jelent, addig az általános sztrájk diadalt nem arathat. Addig az általános sztrájk óhaj lehet és nem hatalom.

A lapok egész héten alig tárgyaltak mást, mint hogy nyitva lesz-e Coney Island vasárnap vagy nem? Elvégre egy több millió lakosú város legnagyobb nyári kiránduló helyéről lévén szó, érthető ez az érdeklődés. Azonban az egész kérdésben mellékes magának a népek az érdeke. A tulajdonképeni kérdés az volt, hogy látványosság nyújtásának örve alatt hol és kik huzzanak hasznót? A városi és a coney islandi mulatóhelyek tulajdonosai vivják az ádáz csatát, melyben a győztes fél fogja bezsebelni azt a néhány milliót, melyet New York népe a vasárnapi szórakozásért fizet.

Gompers Samuel, ha igaz a hír, külföldi körutrá indul. Tanulmányozni fogja a munkás-

viszonyokat. Ugyanazon forrás szerint meglátogatni készül a francia köztársaság elnökét is; egyébiránt az amerikai konzulok fogják kalauzolni. Szóval: a legkitünőbb forrásokból kap majd fölvilágosításokat a munkásviszonyokról.

Érdekes az is, hogy Gompers egy évi börtönbüntetése mellett is egész vidáman kel külföldi utra. Míg az elitelt Gompers k'róldi utra készül, annak idején az az el nem ítelt, hanem csak vád alá helyezett Haywood másfél évi börtönt ült ártalanul.

Az első a kapitalisták munkáshadnagyja, az utóbbi pedig az ipari unionizmus hirdetője volt. Ez magyarázza meg a különbséget.

FÖLMENTETT ÁCSOK.

A második Avenuen a múlt vasárnap hat ácsot fogtak el a 1021-ik szám alatt levő épületen a szomszédok panaszára. Herman magister a Yorkvillei rendőrbírósnágnál fölmentette mind a hatot.

"Ezek az emberek orthodox zsidók — mondá a magiszter —, kik szombaton nem dolgoznak. Két napot nem vesztethetnek el, így vasárnap kénytelenek dolgozni."

MUNKÁSSORS.

Hetvenöt éve már, hogy szegény Roberts Tamás nyűgi az életet. Ebből az időből jó két emberöltőt nehéz munkában töltött, míg izmai-ereje végképp eltűnt, alakja megroskad. Az öreg bérszolgára nem volt többé szükség sehol sem. Helyét fiatal bérszolgák töltötték be, kikben még duzzadt az erő, kiknek munkája még duzzadtabb teheti a kapitalista pénztárcáját.

Hogy a munkából kiesett az öreg Roberts, kitétek hamarosan a lakásból is. Nem tudta megfizetni a lakbért azért a szűk odúért, melyet a 42-ik utca egyik házában bérelt. Nem sokáig rőtta az utcák közevét sem. Két napnál tovább nem bírta a koplalást. Az első és második Avenuek között találták meg a 42-ik utcában s kórházba vitték.

A SZENÁTUS SIET.

A szenátus republikánus többségének vezére, Aldrich szenátor kiadta a jelszót, hogy a vámtörvényjavaslat föltölt minél előbb szavazni kell. Sokan azt tartják, hogy a bizonytalanság miatt az ország naponta körülbelül tíz millió dollárt veszít s ezért akarja Aldrich megállapítani a szavazás napját, akár volna meg a vitában valakinek mondanivalója, akár nem.

Míg Aldrich szenátornak a követelését valószínűleg maga a republikánus többség fogja visszautasítani, addig Hale szenátornak az ülések meghosszabbítására irányuló indítványát elfogadták. Az ülések ezután délelőtt 11 óráig tartani két és fél órai szünettel.

HAT CENT KÁRTÉRÍTÉS.

Peter A. Juley fényképész a Town Topics folyóirat tulajdonosát 5000 dollárnyi kártérítésért bepörölte, mivel annak idején Roosevelt Tivadarnak egy fényképét közölte, melyet P. A. Juley készített s a folyóirat nem jegyezte meg, hogy a fénykép közlési joga Juleyit illeti meg.

A bíróság a napokban hozott ítéletet ebben az ügyben. A Town Topics-ot büntönsék talalta s hat cent kártérítésre kötelezte. Ugyanis a bíróság véleménye szerint Roosevelt arcképének közlési joga hat centnél nem ér többet.

Hogy a fényképész nem örül az ítéletnek, az valószínű, de hogy Roosevelt sem fog örülni a bírói véleménynek, az bizonyos.

CLEVELAND ÜNNEPE.

Szép ünnepe volt a clevelandi szervezett magyar munkásoknak a szövetség XI. osztyálynak zászlóavatása alkalmával.

Sági Ferenc elvtársunk ajándékozott a szervezetenek gyönyörű vörös személyzslót, melynek egyik oldalán Marx Károly eme szavai vannak hímelve: "Valamennyi ország munkásai egyesüljete!", a másik oldalára pedig pártunk jelvénye, kar-kalapács látható és fölirattal: Hungarian Branch of the S. L. P.

E zászlóavatási ünnepély minden tekintetben szocialista ünnepélynek bizonyult. A jelenlévőket áthatották a szocialista eszméknek igazságai s végig tekintve azon a táboron, mely máris zászlónk alá sorakozott, új erőt merítünk a küzdelemre.

A XI. osztyály minden tagja el van határozva, hogy osztyályunkat méltóvá teszik arra, hogy e zászlót fönlöbögassza.

Sági elvtársunk szép ajándékáért ez uton is elismerését fejezi ki osztyályunk. Tudósítót.

VAKMERŐ VONATRABLÁS.

Csak rövid ideje, hogy nyugaton az északi vasútvonalon kifosztottak egy vonatot s most ismét nyugaton, de ezuttal a Union Pacific vonalán követtek el még vakmerőbb rablást.

Omahához közel állítottak meg egy vasutat s a postát elvitték. Washingtonból a postaügyi osztyából kiadták a rendeletet, hogy a rablókat a legerélyesebben üldözzék.

A rablást négyen követték el, azonban ez az összes utbaigazítás, melyet az üldözők idáig képesek voltak szerezni.

Magyarországi hírek.

FOGNAK A MAGYAROK.

A "tejjel-mézrel folyó Kanaánról" menekülnek a magyarok. A Slavonia hajón minden hely megtelt, sőt még sokan vissza is maradtak. Az új hazába menekülők közül 1593 a felnőtt és 365 a gyermek. Munkát, amelyből emberségesen megélhetnének, nem találnak Magyarországon. Ellenben papot, misét, tömjént még a tengerentúli utra valónak adja nekik. Ugyanis azt jelentik Fiuméből, hogy a Slavonián a kivándorlóknak kívül utazik Vay Péter gróf, apostoli protonotarius is, aki a munkásokat utjukon kíséri. Mintha nem a pap, a szolgabíró meg a földesur kergetnék ki a munkásokat Magyarországból.

AMIKOR AZ ALISPÁN IS VEVŐ.

Oláhbreye (Hunyadmegye) 45 lakosa, a jegyzővel és községi bíróval az élén, egy 90 holdnyi legelőt vásárolt múlt hó 14-én Szilvásy Aladárné ottani földbirtokostól. A vételár, 20 ezer korona május hó 14-én lett volna esedékes, amit a vásárlók a szerződésben megállapított föltételek mellett rendelkezésére bocsátották az eladónak. Szívásyék a pénzt föl nem vették. E helyett a vevők legnagyobb meglepetésére e hó elején Pogány Béla, a megye alispánja jelentkezett állítólagos vevőnek s az első vásárló marháit csendőrök segítségével kihajította és a legelőt csendőrök őrzetere bízta.

Az alispán ugyancsak oláhbreyei földbirtokos s a földre rég vásott a fogó. Most arra igyekszik birni, természetesen fenyegetésekkel és presszióval, a vásárlókat, hogy lépjenek vissza a vásártól. Ezek azonban nem hajlandók s Kadosa Marcel ügyvéd közbenjöttével panaszt emeltek az alispán ellen a belügyminiszternél, ki távirati jelentést kért az alispántól.

AKIK A GYERMEKEKET "NEVELIK".

A klerikális Magyarországon a tanárok egy részét híven jellemző eset történt Budapesten.

A Barsay-utcai gimnázium egyik tanára, Lechner Tibor, az intézet zsidó vallású növendékeivel szemben olyan magatartást tanusított, amely még a magyar középiskolákban sem maradt szó nélkül. A tanulók szülői egy csomó levelet intéztek az intézet igazgatójához, amelyekben számon kérték a nevezett tanár viselkedését. Lechner tanár ennek következtében az intézet igazgatója, Chervin Floris, kir. főigazgató nyilatkozattételre szólította föl. Lechner tanár erre terjedelmes nyilatkozatban előadta a tényállást. Az intézet tanári kara konferenciára gyűlt egybe és késő estig tárgyalta Lechner tanár ügyét. A tanári konferencia az előterjesztett levelek, valamint Lechner Tibor tanár írásbeli nyilatkozata — tehát saját bevallása alapján — megállapította, hogy az illető tanár egy alkalommal tényleg kifakadt az izraelita vallású tanuló ellen. Ez eljárását a Barcbay-utcai gimnázium tanári testülete egyhangulag hozott határozata értelmében, elítélte. Az igazgatóság egyébként további eljárás végett az összes iratokat a föltöltés hatóságához terjesztette föl.

MIRE JÓ A TANÁRI DIPLOMA?

A budapest-fiumei gyorsvonaton agyonlőtte magát egy fiatalember. Az öngyilkost Dobay Antalnak hívják és óradíjas tanár volt a budapesti tanárképző intézetben, a mintafőgimnáziumban. A múlt évben szerezte tanári oklevelét és akkor kezdődött el a szerencsétlen fiatal-ember tragédiája. A nagyképzetté fiatal-ember hat évi egyetemi tanulás és nyomorgás után, kitűnő diplomával a kezében, nem tudott állást kapni. Egyetemi hallgató korában is sokat küzdött a nyomorral, de amikor megkapta a diplomáját, kétszeres sulylyal nehezített reája a szörnyű végzet. Még csak egy szerény nevelői állást sem tudott kapni. Pályázott ide-oda, fűhöz-fához folyamodott, de mindenütt elutasították. A miniszteriumban, ahová gyakran járt föl protekciót keresni, ridegen tudomásra adták, hogy ne is áldozdék kinevezésről. Annyi már a diplomás tanár, hogy lehetetlen elhelyezni a negyedrészüket is. A napokban utolsó próbát tett a kultuszminiszteriumban. A válasz ezuttal is vigasztalan volt. Dobai Antal, tanári oklevéllel a zsebében elment meghalni. A budapest-fiumei gyorsvonaton agyonlőtte magát.

CIGÁNYHAJSZA BIHARBAN.

Nagyvárad mellett van a Hágói csárda, amelynek a tulajdonosa, Herbacsek Péter a minap hajnalban nagy lármára ébredt. A csárdát cigánykaraván fogta körül. Ostromolták a bejárat ajtókat. A megriadt csárdás néhányszor a cigányok közé lőtt, de ezek nem tágitottak. Egyszerre szekérszörgés hallatszott a Hágó tulsó oldaláról. A cigányok abbaghagyták az ostromot, szekerre kaptak és kirabolták a vásárra igyekvő szekereket. Ezek jelentésére a nagyvárad rendőrség lovas emberei üldözőbe fogták a cigányokat, akik két részre szakadva kocsin és gyalog menekültek Püspöki és Fácános erdő felé, ahol Réz kapitány a közelben gyakorlatozó honvédekkel meglepte őket és rövid ellenállás után lefegyverezte. Tizenhárom cigányt vittek be, akik beismerték, hogy fosztogatásokból éltek. A csendőrök most a szekereken elmenekült cigányokat üldözik.

Külföldi hírek.

ZEPPELIN ÉS A HADÜGYI MINISZTERIUM.

Berlinből jelentik, hogy a német hadügy-miniszterium ellentétbe került Zeppelin gróffal, a kormányozható léghajó föltalálójával, kinek kísérleteit a közelmúltban nemcsak Németország, hanem az egész világ nagy érdeklődéssel kísérte.

Amint a kivizsgáló hírekéből következtetni lehet, Zeppelin és a hadügyminiszterium között már régen feszült viszony volt s az ellentét most élesedett ki. A hadügyi kormány nem rendel több léghajót Zeppelintől, hanem a léghajó állomásokat is úgy építteti, hogy azok teljesen alkalmasok a Zeppelin-féle léghajók befogadására. Ebből azt következtetik, hogy a jövőben sincs kilátás a megegyezésre.

A Zeppelin léghajó-társulat Friedrichshafenben nyilatkozatot adott ki, melyben kijelenti, hogy a kormány ellenséges magatartását tudomásul veszi.

A dolog nagy szenzációt kelt egész Németországban.

MEGBÜNTETETT PROFESSZOROK.

Pétervárról jelentik, hogy Gagarin herceg műegyetemi igazgatót és ugyanezen intézet egy tanárát és két hivatalnokát a szenátus, hivatalos hatalmuk alkalmazásának a törvénybe ütköző elmulasztása miatt, amelyet azzal követtek el, hogy forradalmi gyűlések megtartását és forradalmi iratoknak a műegyetemen való terjesztését megengedték, elmozdította állásától és a legközelebbi három év folyamán az ítélet szerint nem viselhetnek hivatalt.

ÚJ TALÁLMÁNY A TÖMEGGYILKOLÁS TERÉN.

Londoni jelentés szerint Scott admirális, akit a tüzérség terén elsőrendű tekintélynek tartanak, az utóbbi napokban Portsmouth mellett nagyon fontos kísérleteket tett. A kísérletek Scott találmányán alapulnak, amely részben fölöslegessé teszi a hajógyűk legénységét és az ellenőrzést a hadihajó tüzérségi állomásán egyetlen tisztjére bízta. Ez a tiszt egy vagy több billentyű megnyomásával az összes ágyukat vagy azokat bármelyikét tetszése szerint megforgathatja, fölemelheti vagy leereszteti s egyszerre annyi lövést vet, amennyit a körülmények megkövetelnek. A találmányt, amely villamos üzemben alapszik, kísérleti célokra három kirkáló hajón rendezték be és a kísérletek, állítólag, kitűnően sikerültek. Közelebbi részleteket még nem lehetett megtudni a találmányról.

A MAGAS DIPLOMACIÁBÓL.

Az oroszországi lapok szenzációs leleplezéseket közölnek arról az állítólagos megegyezésről, mely Ausztria és Japán között jött létre a Balkán kérdésben.

Az orosz lapok hírei szerint Ausztria és Japán megegyeztek, hogy abban az esetben, ha Oroszország támadólag lépne föl Ausztria ellen a Balkán-kérdés miatt, Japán rögtön támadást fog intézni Oroszországnak ázsiai birtokai ellen.

Az orosz külügyminiszteri hivatal nem tulajdonít e híreknek semmi fontosságot. Ezideig még sem az osztrák, sem a japán diplomaták nem fűztek e hírekhez semmi megjegyzést.

KONSTANTINÁPOLY NYILVÁNOS KÖNYVTÁRA.

Az ifju törökök bizottsága a detronizált szultán kincseit is lefoglalta az állam részére. Lefoglalták a Yildiz-kioszkot is s a Yildiz-kioszknak a közönség számára való megnyitásával a legbecesebb könyvtárak egyike ismét napvilágra kerül. E könyvtár régi görög, arab és perzsa kéziratok gazdag kincsesháza. E kéziratokat a XIV., XV. és a XVI. században görög kolostorokban gyűjtötték, azután a régi szerály könyvtárban helyezték el, ahonnan Abdul Hamid szultán vitette át a Yildiz-kioszkba. E könyvtárból ajándékozott annak idején Abdul Hamid harmincöt becses kézirati könyvet, köztük tizenkét Korvinát Magyarországnak. A Yildiz-kioszk könyvtárának megnyitásával a tudományos világnak eddig majdnem teljesen ismeretlen források nyíltak meg.

BRAZILIA ELNÖKJELÖLTJE.

Rio Janeiroban a szenátorok többsége az elnök-jelöltségre Sermes Fonescát, a hadügyminisztert választotta meg.

Több kerületben nagy az ellenszenv a többség jelöltje ellen, mivel helytelennek tartják, hogy az elnöki székre a katonai körökből jelöljenek valakit. Ezek a kerületek ellenjelöltet állítanak s valószínű, hogy Brazília kemény választási harcnak lesz színhelye.

HONDURAR BOCSÁNATOT KÉR.

Hondurar köztársaságban egy katonai csapat elfogott egy mexicot a mexicói konzul értesítése és tudta nélkül. A mexicói kormány erőlyesen közbelepett s Hondurar elnöke hivatalos formában bocsánatot kért a sérelem miatt. Mexiconak a bocsánatkérés teljes elégtételt nyújtott. Ugyancsak a mexicói kormány a mexicói forradalmárokat az Egyesült Államok ügyészeivel üldözteti.

TÁRCA.

A KULCS.

— Irta Kálnoki Izidor. —

A kapitány mesél:

Az emberek karakterét legjobban az jellemzi, hogy miféle emlékeket visznek magukkal egyik-másik idegen városból. Az egyik a templomokra emlékszik vissza, a másik a szüles körutakra, a harmadik a képtárakra és emlékinckekre. Vannak, akik a palotákat nem tudják elfelejteni, mások, akik mindig a színházi előadásokat emlegetik s vannak, akiknek a legfőbb uti emlékek, hogy hol ették a leggyönyörű marhahúst, vagy hol itták a leglágyabb bort. Már Páris is hallottam ugy emlegetni, hogy:

— Hej, Páris, Páris! Micsoda nagyszerű coteletteket lehet ott kapni!

Van egy ismerősöm, aki minden két-három évben elmegy Palermóba, mert ott ölésköl a kocsik. Egy másik Rómából csak annyira emlékszik, hogy a Via Nationalén van egy vendéglő, ahol paprikás gulyást lehet kapni. Egy harmadik azt szokta Venéziáról mesélni, hogy ott kilopták a tárcáját. Egy negyediknek azért pompás hely Interlaken, mert háromszáz frankot nyert a lovacska-játékon. Az ötödik pedig azért pompás hely Napoli, mert ott halotta először a "Funiculifunicula..." nótát.

Mindenki a maga módja szerint őrzi meg a emlékeit.

Én sokat bolyngatom a világon. Bejárta négy világtájt legalább ezer mérföldre minden irányban. És semmire se emlékszem. Száz asszonyfejek kovályognak a fejemben. Szőke, barna, vörös, fekete, vidám, szomorú asszonyfejek. Egy sereg asszonyfej, — ez minden uti emlékem. Szép asszonyfejek, — ez az én geográfusom. Szép asszonyfejek, — ez az én tájósmeretem.

Ha kapitány nem lettem volna, piktor szerettem volna lenni. Festő, nagystílusú festő. És igen különös képeket festettem volna, nagy városképeket. Például Londont nappal, London éjjel, Páris napfényben. Hanem mondom kitűnő képek lennének nagyon. Semmi ház, semmi utca, semmi levegő, — csak csupasz asszonyfejek. Egymás mellett, egymás alatt, egymás mögött, mindentűn csupa asszonyfej. S higgyétek el, gyönyörűen rá lehetne ösmerni minden városra, minden népre, minden vidékre az asszonyairól. Mindjárt tudná mindenki: ez Madrid, ez Nápoly, ez Róma, ez Berlin, ez Budapest.

Micsoda atlaszt lehetne így összeállítani! És micsoda népszerű tudomány lenne a földrajz!

Egy magyar városkából, ahol vagy félszáz tenegei állomásoztam a századokkal, két asszonyfej emléke maradt bennem. Mindent elfelejttem, még a város nevét is, ahol volt, az idő is amikor történt, de az a két asszonyfej még ma is úgy ragyog előttem, mint nyári éjszakákon a göncölszekér csillagai.

Micsoda két asszony volt, fiúk! London és Páris elbujhatott volna az én atlaszomban Garam-Mikola vagy nem tudom én miféle városka mögött. A világ középpontja volt abban az időben az a kis névtelen község.

Ne vegyétek kérkedésnek, fiúk! (semmit sem utálok jobban a kérkedésnél), hanem ahhoz a két fejhez nagyon sok közöm volt. Az egyik fej, a szőke, a babám feje volt. A másik, a barna, az orvosdoktor feleségének volt a feje. A szőke fejet Bözsikének hívták, a barna fejet Annának.

A szebbik a szőke, a babám volt. Egy boldog, csupaszv kis leányka, aki a fővárosból jött el utánam a kis garnizonba. Nekem mégis a barna tetszett jobban: a doktorné. Neki egy igen nagy előnye volt a szőkével szemben: a másé volt.

Hát mondom: a szőket nagyon szerettem. De a barnát még jobban szerettem volna. Kül-tői hasonlattal azt mondanám, hogy az egyik a lemenő napom volt, a másik a fölkelő napom. Szóval, nagyobb ur voltam annál a spanyol királynál is, akinek az országában sohasem ment le a nap. Mert nekem két napom is volt egy-szerre.

Estéknél a doktornéknál voltam mindig. És vidám évődés folyt minden este. Különösen a doktor szeretett előhozakodni a pesti szőke leánnyal. Régi férj-taktika ez, fiúk, de azért nem mondanám, hogy valami okos taktika. Lehetetlen, hogy a nőknben is ne legyen meg az a vágy, hogy valakit el akarjanak venni valakitől. Ami a másé, az a nőnél is érték.

— Kapitány, kapitány, nagyon szórakozott vagy — mondja megint csak a doktor. — Vaj hol járhat az eszed?

— Ha van, akkor itt van. Azt a keveskét, amit rám bízott a végzet, magammal szoktam hordani.

—No, no! Azt hiszem, hogy már ott kalandozik a szép bözsikénél. Előőrsi szolgálatakat végez addig is, míg a főcsapat megérkezik.

Megpróbáltam másra terelni a beszélgetést, a doktor nem tágitott. Mindig újra és újra kezdte az évődéseit.

— Vajjon, ha a szeretője megcsalja az embert, miféle beszámítás alá esik? Ezt kéne valahogy megállapítani.

— Ej, a szeretője sohase csalja meg az embert. Ez a tisztességes asszonyok privilégiuma.

A NYOMORULTAK.

A Népakarat könyvkereskedésében megrendelhető Hugó Viktornak, a nagy francia írók remek műve

"A nyomorultak."

Ennél a regénynél szebbet, jobbat még senki sem alkotott. Ez a regény a nagy francia forradalomból kibontakozó társadalmat, annak fejlődését állítja elénk oly ragyogó képzelettel s oly igazsággal, amilyennel csak Hugó Viktor képes.

Fölvonulnak előttünk a társadalomnak osztályai, a legfelsőknek s legalsóknak nyomorultjai. Lezajlik előttünk a nagy küzdelem nagy tanulságaival.

Ez a regény oktat, nevel szórakoztat. Helyet kell foglalnia minden munkásember asztalán. A Népakarat füzetenként fogja árusítani e regényt. Egy-egy füzet ára 5 cent, az egész mű 70 füzetre terjed.

E regény és a ponyvairodalom között áthidalhatatlan úr távong mert ez utóbbi a vad butító képzeletbe visz bennünket, míg az előbbi fölemel. Módot adunk arra hogy az olvasóközönség a harcot a lélekölő fércirodalom ellen fölvehesse midőn könnyen hozzáférhetővé tesszük e remekmű beszerzését.

Megrendelések eszközölhetők a Népakarat könyvkereskedése útján (528 E. 6th St. New York).

El né muljon egy nap, hogy meg ne kísérelnéd legalább egy embernek megmutatni az utat, mely a szocialista köztársasághoz vezet: Olvastasd vele a Népakaratot.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

- Akron, O. Huszer F., 437 Sherman St. Allegheny, Pa. J. Ebschweller, 607 Chesnut St. Pittsburgh, Pa. Baltimore, Md. S. Salamon, 640 W. Fayette St. Brooklyn, N. Y. J. Mavassy, 35 Sholes St. Bridgeport, Conn. P. Varga, 958 Wordin Ave. Berwick, Pa. E. Kómuves, 1210 2nd St. Buffalo, N. Y. Sztarna P., 51 Bleeker Ave. Barberton, O. Botos Imre, 248 Mulberry St. Burnside, Chicago, Ill. A. Gaál, 9434 Burnside Ave. Cleveland, O. E. Side, I. Blasko, 1838 W. 25th St. Cincinnati, O. S. K. Horváth, 281 Mohawk St. Chicago, Ill. L. Schwartz, 698 Fulton St. Columbus, O. Jergasits J., 400 So. Fulton St. Divernon, Ill. Janka István. Duquesne, Pa. B. Majer, 62 Linden Ave. Detroit, Mich. S. Simonffy, 8 Wandlerbilt Ave. Erie, Pa. Tóháti Béla, 1605 Plum St. Elizabethport, N. J. M. Oppmann 439 Magnolia Ave. Granite City, Ill. J. Szekeres, Box 144. Road. Hartford, Conn. M. Schulteis, 52 Grand St. Lynn és Boston. Czapp István, 23 Collins St. Lansing, Mich. I. Székely, 927 Division St. Manayunk, Pa. Bési Péter, 418 Aldon Ave. Milwaukee, P. Schmitz, 1314 State St. Mc Keesport, Pa. P. Szaryas, 143 2nd Ave. Newark, N. J. J. Szóke, 20 West St. Newark, O. Pongráz I., 339 Washington St. North Tonawanda, N. J. Mayer, 229 Frederika St. New Brunswick, N. J. Gy. Kucsma, 275 Neilson St. New York, N. Y. Szerkesztőség és kiadóhivatal, 516 E. 6th Street. New York, N. Y. Hercegh L., 342 E. 65th St. New York, N. Y. Leikovits L., 346 E. 62nd St. Oakland, Cal. Kellner E., 806 Washington St. Oakland, Cal. Kellner E., 806 Washington St. Passaic, N. J. Buják János, 14 Grand St. Garfield, Philadelphia, Pa. Bési P., 711 Fairmount Ave. Peoria, Ill. Takács S., 625 Fishgate St. E. Pittsburg, Pa. Vislay B., P. O. Panama, Ill. S. Takács, Box 88. Rankin, Pa. Risdorfer K., 239 3rd St. Schenectady, N. Y. Scholtész M., 752 Strong St. St. Louis, Mo. Kish Gergely, 162 Miller St. St. Louis, Mo. M. Lány, 2401 N. 9th St. San Francisco, Cal. I. Orszá, 1338 Minna St. Springfield, Ill. Szivós J., 1516 Sangamon Ave. So. Lorain, O. A. Reisman, 446 12th St. Ezeklen kívül az egyes szervezetek által megválasztott sajtó-bizottsági tagok fel vannak hatalmazva előfizetést felvenni és azt nyújtani.

Lapunk olvasóinak figyelmét fölhívjuk, hogy lakásváltás esetén az új címüket azonnal jelentsék be, mert az ebből származó bajokért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Előfordul, hogy az elvtársak beküldik a lap előfizetési díját és nem értesítenek a pontos címről, hogy a lap hová küldendő. Ezért felkérjük az elvtársakat, hogy a pénz elküldésénél értesítsenek a pontos címről, hogy a lap küldése akadályt ne szenvedjen.

Kik a lapot nem kapják rendszeresen, levelező-lapon tudassák velünk a következő angol szöveggel:

Editor Népakarat, 528 E. 6th St., New York. I am a subscriber of your paper, but I don't get regulary. Please send it to this address: Név Szám és utca Város

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. I., Cleveland, O. Kissé késve, de közöljük. A második a jövő számban jön. R. K., Cleveland. Translated and published. P. J., Newark, O. A vitákról nem közölhetünk tudósításokat, tessék az osztály jelentésében megemlíteni. Az első kissé rövidítve közöljük.

NYUGTÁZÁSOK.

Május 17-től 23-ig befolyt előfizetések:

Uj előfizetések...

- \$2.00. M. Weisz, Buffalo. \$1.00. J. Gusztics, Midletown. J. Böde Kornovai, J. Komáromy, Philadelphia. Ch. Klein, J. Kleinman, City. J. Kosnyák, S. Bárdosy, E. Varga, J. Kann, So. Lorain. P. Holdendoner, I. Latrányi, A. Ekhardt, Akron. H. Vajda, E. F. Kocsis, F. Molnár, I. Halavács, Newark, O. M. Rácz, Detroit.

50c. K. Vass, J. Antal, Lebanon. S. Deutsch, M. Brüll, (N. Tarritown) Miss Bon, A. Simon, City. S. Bécsi, M. Gárdonyi, Akron. Mrs. Kessler, J. Titusz, Roebing. M. Libkovits, Detroit.

Folytatólagos előfizetők.

- \$2.00. L. Góz, Oakland. \$1.00. J. Fischer, Chicago. Z. Zoltán, Lester. K. Máz, Philadelphia. I. Torma, A. Csellár, C. Ceitlinger, A. Schuster, E. Pittsburg. A. Klobusicky, San Francisco. M. Borsody, Szoc. Szerv. II. oszt. City. M. B. Sz., Lynn. F. Mézőly, Newark. N. J. C. Nyerges, I. Tóth, Cleveland. F. Lacko, Buffalo. M. Kriszter, Mc

Keesport. F. Puskás, M. Fekete, Gy. Antal, F. Makos, I. Bacsa, Ist. Takács, Newark, O. J. Kangly, So. Lorain.

50c. G. Jankulov, L. Kish, Elizabeth. A. Zagatta, A. Weisz, H. Greenfeld, E. Pittsburg, D. Tóth, San Francisco. K. Gritra, Cleveland.

Felülfizetések:

M. B. Sz. kongresszusi gyűjtés \$1.65. XIII. osztály \$3.50.

Pártadó:

XVI. osztály.

Kivetés:

II. osztály, XVI. osztály.

AZ AMERIKAI MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁS SZÖVETSEG

1909 ÉVI JUNIUS HÓ 6-ÁN, NAGY KIRÁNDULÁST

RENDEZ A

VAN CORTLAND PARKBA.

Részvételi jegy ára 10 cent.

Kezdeté délelőtt 9 órakor.

Utirány: A 3-ik Avé. Elevated vendő, a Tremont Ave.-nél átszállni a West oldalra menő villamosra, a Jerome Ave.-n ismét átszállni a Yonkers felé menő Jerome Ave. kocsira, a Van Cortlandi kis állomásig, hol vörös zászlós rendezők várják a közönséget.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal)

BATHÓ ISTVÁN

ELSŐRENDŰ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

Dr. S. GOLDMAN

egyedüli HAZAI MAGYAR ORVOS, volt eszáz. és kir. katonarvos. 406 Grand St., PITTSBURG, PA. Telephone P. & A. Main 883. Gyógyít mindenféle gyógyítható betegségre gyorsan s biztosan a legszigorúbb titoktartás mellett. Nem csinál humberget, nem küld orvosokat utánval, anélkül hogy azt kérné tőle. Nem hirdet aláírásokat és hamis bizonyítványokat. Minden betegségeken bizalommal forduljanak dr. S. Goldmanhoz. Irodáorak naponta reggel 9-től este 6-ig. Vasárnap reggel 9-től 12-ig.

TAUB VILMOS

magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását, jótállás mellett elvállalja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszerket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere. Vidéki megrendeléseket, javításokat pontosan teljesíti Szolid.

31 Ave. B, Near 3rd Mindennemű LÁTSZEREK raktáron. Nagy képes árjegyzék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

Kávéházam és éttermemem, 11 butorozott szobával, melyet 4 év óta magam vezetek, betegségem miatt kénytelen vagyok minden elfogadható árért azonnal eladni. Rostássy Rezső, 513 E. 6th St., New York.

Ha jó izlésű és jutányos árban akar női öltönyöket, waist, szoknyát vagy menyasszonyi ruhát vásárolni, ne mulassza el üzletünket felkeresni, mely teljesen magyar szolgálatra van berendezve. Mérték utáni rendeléseket is elfogadunk. Nyitva este 10 óráig SOL. RUBIN, tulajdonos 966 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.

BELDEGREEN

MAGYAR FÉNYKÉPESZ 32 Ave. C. NEW YORK. Nyitva vasár- és ünnepnapon is.

A Chicagói Munkás Betegsegélyző és Önképző Szervezet hivatalos orvosa. ...

Dr. TÖRÖK MIKSA

HAZAI MAGYAR ORVOS A Benett-féle orvosi akadémia tanára. A South sidei kórház sebészi és női betegségek főorvosa. Rendel: Délelőtt 8-10-ig, délután 12-1-ig és este 6-8-ig. 322-324 W. 12th Street. Cor. Johnson St. Chicago, Ill.

PÉNZKÜLDŐ, - PÉNZVÁLTÓ, - HAJÓ, - VASUTI JEGY ÉS KÖZJEGYZŐI IRODA.

BÁRMELY ÜGYBEN FORDULJANAK BIZALOMMAL - - - INGYEN TANÁCSÉRT HOZZÁM - - - DEZSÓ HERZ, BANKÁR, 75 AVE. A., az 5-ik és 6-ik utcák között NEW YORK. Kérjen árjegyzéket. Magyar Könyvkereskedő.

HAJÓ VAGY VASUTIJEGYET VÁSÁROLNI AZ ÖSSZES VONALAKRA - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANÁCSOSABB FORDULNI DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319. E. HOUSTON ST. NEW YORK

Divatos Cipők Tartós és puha bőrből készült szép olcsó árban kaphatók a UNION SHOE CO. - nál Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

INDENKINEK szüksége van Szent István labdacokra. (A legjobb hashajtó és vértisztító.) Ne szenvedjen székrekedést, belső fájdalmakat, emésztési zavart, gyomorégést, fejfájást, szédülést, mikor a Szent István labdacok mindezeket távol tartják és fájdalommentlül hatást gyakorolnak. Maga is használja azt, mit a többi: LILIOM CRÉMÉT és SZAPPANT. mert arcát megfínítja és megifjítja. Csunya a szeplő, a májfolt, a himlőhely és más arctisztálanságok - s miért ne legyünk inkább szépek? Mindenféle importált szerekért menjünk ROTH SAMUEL gyógyszerészre a Megváltóhoz 125 Ave. C., cor. 8th St., New York.

International Restaurant BOR ÉS SÖRCSARNOK 162 E. 4th St. NEW YORK. LIBERTY HALL 49 Mercer St. Newark, N. J. Mindkét helyiségben jó magyar konyha. Bel- és külföldi lapok. Budapesti Népszava. Az öntudatos munkások találkozó helye. Pool és biliárd. A. Orawetz, tulajdonos.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York

FINTA MIHÁLY BORBÉLY ÉS FODRÁSZ 516 E. 6th Street, New York.

Dr. Löwinger Ernő AZ ÖSSZES ORVOSI TUDOMÁNYOK TUDORA ez uton értesíti ismerőseit, e lap olvasóit, hogy lakását megváltoztatta és ezental 727 GRAND AVENUE alatti orvosi irodába található egész nap. Telefon: Humboldt 1577. Chicago, Ill.

Női és férfi divat-áru cikkeket legolcsóbban vásárolunk UR JOZSEF, üzletében 260 Neilson St. New Brunswick.

A. GROSSMANN MOSÓ-INTÉZETE a ruhát elhoztja s készen házhoz szállítja. Mátyás József HANGSZERKÉSZÍTŐ 510 E. 18th Street, NEW YORK. Ave. A. és B. között.

Ugyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbaba volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben, 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Egy jószabású ruháért keresse fel KRONMAN, férfi szabót. 414 1/2 Lorain Ave. Cleveland. Telefon 4537 Newark, N. J. TULY BUDAPESTI FÉNYKÉPESZ 4 West St. NEWARK, N. J. Legfinomabb kivitelű fényképek tisztán kidolgozva jótállás mellett. Ugyisint foltvételek házon kívül is eszközölhetnek. Návta vasár- és ünnepnapokon is.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett TISZTA ÉS OLCÓS SZOBÁIT. Rostássy Rezső, 513 E. 6th St., New York. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ÉTTERMEM és KÁVÉHAZAM a magyarnyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. - Hazai biliárd asztalok. - Bel- és külföldi pártlapok. Felkérjük olvasóinkat, hogy szükségleteiket hirdetőinknél szerezzék be s a vásárlás alkalmával hivatkozzanak a NÉPAKARAT-ra.

HAJÓJEGYET VÁSÁROLNI - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANÁCSOSABB FORDULNI KISS EMIL NEW YORK, 103 SECOND AVE. (HOLON A ARCEGYŐZKÉRT) TIZ VÉNY, 103 SECOND AVE. (HOLON A ARCEGYŐZKÉRT) FENYAL

Papanek, Kovacs Co. HITES KÖZJEGYZŐK S EGYEDÜLI MAGYAR BANKÁROK. Chicagoban, (Ill.) 179 CORNELL STREET. A Milwaukee Ave. sarkán. Az összes tengerhajózási társulatok magyar ügynökei. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank képviselői. Minden 6-hazai ügyet szakértően elintézünk, irásban vagy személyesen.

Little Hungary KÁVÉHAZ, ÉTTEREM ÉS MINTABORZÓ Chicago kellő közepén, Clark és Monroe St. nyugati sarkán. Trorth Dearborn Bldg. Minden este cigányzene 5-től 1 óráig. A magyarság otthona. Chicago látványosság. Valódi magyar konyha, pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak. Bel- és külföldi lapok. Külön tervek bizottságok részére. Vidékieknek szives utbaigazítás. D. L. FRANK, tulajdonos.

M. Massing SZABÓ ÜZLETÉT 77 Albany St. NEW BRUNSWICK, N. J.

ZACHAR OTTO NAGYBANI BOR-, SÖR- ÉS PÁLINKA KERESKEDESE. 1434 Germantown Ave. Philadelphia, Pa. Amint a magyar konyha, úgy a magyar itala való a magyarnak. Kaphatók magyar borok, törköly, szilvórium Poth's Extra sör. Rendelésre házhoz szállítva. A magyar szervezett munkások barátja.

BACHER FERENCZ Mindennemű friss husok és fűszerek legolcsóbb bevásárlási forrása. 1437 Germantown Avenue Philadelphia, Pa. Mindenféle importált fűszerek és szálamit legolcsóbb árban kapható. L. D. Phone 2173 L.

Dr. Harry Buechler MAGYAR FOGORVOS Mérsékelt árak. Foghúzás fájdalom nélkül. 492 High Street. Springfield Ave. közelében Newark, N. J.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzzsallító és váltó-intézet. Főüzlet 127 Second St., Passaic, N. J. PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-haszán. Pénz birtokait bármely hazai bankba kamattal és véget elhelyeztet és a betti kőnyvet rövid időn belül kizhozatom. Menekültem az O-haszán, arvaságnál, társaságimnál, vagy magánoknál elhelyeztet összeget, budapesti iródm útján díjtalanul kizhozatom, csupán a szükséges meghatalmazás titelleltéssért számítok csekély díjért. HAJÓJEGYKET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókat adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókhoz. CSOMAGOKAT az O-haszából kizhozatok vagy oda szállítatok. OKIRATOK szakszerűen, a törökternek. Jogi, hagyatéki, katonai, teleknyelv, nemlábosok, házai sommas perekben és bármely más ügyvidi dolgokban előrok. Minden ügyben, úgy mint eddig, ezental is a legpontosabb pontossággal ígrom. UTBAIGAZÍTÁSSAL, tanácsnal és felvilágosítással INGYEN készregegel és arszven szolgálok. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sütő-utca 6. sz. Fiók-irodák: Sö. Bethlehem Pa., saját ház, Alpha, N. J., Wharton, N. J., - Franklin Furnace, N. J.